

Формування індивідуальних цінностей та життєвих навичок учнів під час навчання французької мови за допомогою автентичних ресурсів Hachette

Розглядаються проблеми формування гармонійної, всебічно розвиненої особистості учня засобами французької мови під час навчання за автентичними навчально-методичними комплектами французького видавництва «Hachette», шляхи оптимізації індивідуальних схильностей учня під час вивчення французької мови через творчі та групові завдання, а також в умовах дистанційного та змішаного навчання, з метою підвищення ефективності й результативності набуття життєвих навичок, мовної, соціокультурної та комунікативної компетенцій.

Ключові слова: індивідуальні цінності школяра, життєві навички, навчання французької мови, використання автентичних матеріалів, множинний інтелект, креативність на уроці іноземної мови, критичне мислення, сучасні технології та ресурси навчання.

Uraieva I. H. Formation of Individual Values and Life Skills of Students During French Teaching with the Help of Authentic Hachette Resources.

The article examines the problems of forming a harmonious, well developed personality of the student through the means of the French language while studying according to the authentic educational and methodical kits of the French publishing house „Hachette”, ways of optimizing the individual tendencies of the student during the study of the French language through creative and group tasks, as well as in the conditions of online and blended learning, with the aim of increasing the efficiency and effectiveness of acquiring life skills, language, socio-cultural and communicative competences.

Keywords: individual student values, life skills, learning French, use of authentic materials, multiple intelligences, creativity in a foreign language lesson, critical thinking, modern technologies and learning resources.

Останніми роками, попри тимчасові негаразди, усі ми є свідками неймовірного стрибка у розвитку нових технологій у всіх сферах людської діяльності, в тому числі й освіти. Це потягнуло за собою різке зростання потреб суспільства у творчих працівниках, здатних швидко реагувати, адаптуватися до інших умов, створювати нове у виробничому та соціальному житті, які вміють ставити та вирішувати принципово нові завдання, актуальні як для теперішнього суспільства, так і для найближчого майбутнього.

Розвиток творчого потенціалу кожного учня – одне з головних завдань сучасної системи середньої освіти. Поняття «творча особистість» на уроці іноземної мови, як і на багатьох інших, включає не лише таланти дитини, її здатність застосовувати свій природний дар у навчанні, але й уміння діяти відповідно до ситуації, керувати своєю діяльністю згідно з соціальними

потребами, демонструючи чітку життєву позицію та власний погляд на розв'язання проблем.

У більшості дітей багата фантазія й уява. І якщо вчитель на уроці французької мови створив такі умови, у яких учням цікаво, то вони можуть вигадати будь-що і малювати, співати, розповідати різні історії, забувши, що вони на уроці. Творчість – це те, що розкривається в учня за сприятливих умов і пробивається крізь той обов'язковий матеріал, який є в підручнику, на дошці, у зошиті. Коли навчальний матеріал з підручника представлено на уроці у поєднанні з елементами креативності, тоді учні активні, зацікавлені, творчі.

До прикладу: одне й те саме завдання вчитель може сформулювати по-різному. «Розкажи, як ти любиш проводити вихідні» або «Уяви, як би ти провела/провів ідеальні (найкращі) вихідні». На перший погляд,

зміст завдання приблизно однаковий – розповіді про вихідні. Проте у другому випадку школярі будуть більш вільні, розкуті, кожен вигадає щось оригінальне, нешаблонне, щоб здивувати інших. Їхній творчий потенціал розкриється. Кожна маленька особистість захоче продемонструвати свою фантазію. Хтось розкаже, де провести вихідні (назва місце – кінотеатр, зоопарк, скейтпарк, ковзанка), хтось назве людей, з якими уявляє свої вихідні (з батьками, друзями, рідними, з казковими персонажами), хтось пригадає смаки чи запахи – посмакувати тортком, шоколадом, піцою, суші і т. д. Ось такі, на мою думку, творчі особистості – вони готові генерувати свої ідеї, не схожі на інші, використовуючи власні таланти та інтереси.

На мій погляд, учителям треба намагатися швидше розгледіти (виявити) таланти й здібності учнів під час уроків та в позаурочний час і, пам'ятаючи про теорію множинного інтелекту Г. Гарднера, частіше надавати можливості проявлятися цим талантам й здібностям. Наприклад, вивчення кожної теми у підручнику, як правило, завершується виконанням спільної групової роботи, у якій кожний учень виконує свою частку. Добре, коли вчитель цікавиться і запитує, хто що хоче зробити: хто намалює, хто пошукає фотографії, хто назве чи розповідь, хто знайде в інтернеті. Учні ліплять, ріжуть, клеять, заповнюють таблички, складають у купки, обводять, виділяють кольором, роблять колажі, знімають короткі відеосюжети, начитують голосові повідомлення, заповнюють пропуски, змінюють малюнки на слова, будують із цеглинок лего та пазлів, – все це та багато іншого, вивчаючи французьку мову.

Думаю, що треба, хоч подекуди це непросто, зацікавити дітей, заохотити їх до участі в ігровій, проєктній роботі, самостійно чи у парі, уважно вислухати їхні думки та їхній – хоч і незначний – життєвий досвід. Частіше треба підбадьорювати учнів, хвалити за докладені зусилля, вітати з успіхами, підтримувати у намаганнях взяти участь, казати, наскільки це для мене важливо і цінно. Дитина, яка відчуває, що її цінують і до неї уважні, буде старатися з усіх сил, буде бігти на урок із задоволенням.

Думаю, критичне мислення треба розвивати з раннього шкільного віку із завдань на порівняння й аналіз, і в підручниках французького видавництва «Hachette» якраз знаходжу багато таких вправ: послухай/розглянь і знайди відмінності; поспостерігай і знайди, що не так на малюнку; скажи «так» чи «ні»; знайди зайве; вкажи, хто говорить; обведи на малюнку предмети, про які говорили персонажі; випиши слова у колонки за категоріями. Це нібито зрозуміло й просто для п'ятикласників, у яких з'явився новий предмет – «Друга іноземна (французька) мова», дітей, які з першого класу НУШ звикли виконувати подібні

завдання. Але ми ж знаємо, що такі вправи структурують інформацію, вчать учнів класифікувати слова й об'єкти, будувати речення, спостерігати і робити припущення, вони спонукають сприймати інформацію не пасивно, а докладаючи зусиль.

Маючи значний досвід навчання різних вікових груп, прагну навчати дітей у дії, у взаємодії, у партнерстві, у спілкуванні, динамічно, із застосуванням різних візуальних опор та аудіозасобів, прагну бути цікавою для своїх учнів і заразити їх моїм інтересом до французької мови. Мої учні знають, що вони можуть самостійно виправити свої помилки у письмовій роботі, що можна користуватися підручником під час контролю, що ми вчимося, аби знати краще і більше, що ми допомагаємо один одному і поважаємо один одного. Серед моїх принципів спільного навчання перший – це бажання зробити навчання результативним і успішним для учнів.

Спостерігаємо, що до нової української школи приходять як нові покоління дітей, так і нові покоління педагогів. Діти потребують інших способів навчання, вчителі також потребують сучасних їх інструментів. Упевнена, що автентичні підручники привнесли нове дихання у підходи до навчання українських учнів. Побудова підручника, перехід від однієї вправи до іншої, варіативність виконання вправ, урахування різних когнітивних стилів пізнання, множинного інтелекту і полісенсорності сприяють мотивації, ефективності запам'ятовування й успішному продукуванню французькою мовою.

Захоплююся креативністю авторів цих методик, які завоювали численних прихильників серед учительства різних країн. Це альтернативні матеріали, які оптимізують щоденний навчальний процес і дозволяють використовувати доброзичливі динамічні техніки та методи, які б підтримували інтелектуальні зусилля школярів.

Великі ілюстрації (усміхнені, зворушливі персонажі, оптимістичний світ) гармонують із текстом, що сприяє сприйняттю, розумінню та запам'ятовуванню, а також викликає інтерес і бажання подумати, зосередитися, прочитати французькою. Мені імпонує висловлювання Александра Жардене: «Дитина, що уражена вірусом задоволення від читання, набуває імунітет від невдач під час навчання».

Завдяки цим навчальним матеріалам відбувається поступове жваве та невимушене занурення школярів у світ французької мови через багаторазове повторення слів та структур у мовленнєвих ситуаціях і доступних завданнях, у спілкуванні, дії та співучасті, від уроку до уроку набувається збагачення мовного інвентарю з опорою на малюнок, рухи, наочність, знайомі предмети. Коли, задовольняючи

комунікативну інтенцію, навчаєшся запитувати іншого про те, що бачиш або робиш, це стимулює активність, допомагає коротким фразам закарбуватися в пам'яті учнів, які поступово стають здатними користуватися виучуваною мовою не лише під час виконання мікровправ, а й гри на уроці, до чи після уроку.

Вважаю принципово важливим у навчально-пізнавальному процесі повертатися до вивченого та побаченого на попередніх уроках (для школярів це трамплін для подальшого розвитку мовленнєвих умінь і нових можливостей), надавати їм умови продемонструвати, що вони вже знають і вміють, аби діти із задоволенням казали у родині, між собою: «Французька – це класно, нескладно і цікаво!».

У пошуках теоретичних напрямів і тенденцій сучасної методичної науки та з метою якісної підготовки до уроку з використанням автентичних навчально-методичних комплектів звертаю увагу на контекст і співвіднесеність із результатами навчання за Державним стандартом базової середньої освіти та чинними програмами МОН України, а також на упорядкування наскрізних умінь, комунікативних умінь та мовних знань. Підручники пропонують до застосування продумані прийоми розвитку дивергентного і конвергентного мислення, емоційного інтелекту, комунікації, а також техніки формування соціальних навичок, і, що не менш важливо, вони мають відповідний супровід у вигляді наочного роздаткового матеріалу та відеосюжетів.

Наводжу кілька прикладів, як формуються *soft skills* на уроках французької мови засобами автентичних методик:

– Вправи на розвиток критичного мислення і вправи на розв'язання проблем (Методика «Adosphère 3» р. 14 ex. 3, р. 33 ex. 8, р. 38 ex. 3).

– Спілкування і співпраця (Методика «Adosphère 1» р. 17 ex. 7, р. 22 ex. 4, р. 42 ex. 3, р. 54 ex. 11).

– Креативність і латеральне мислення (Методика «Adomania 2» р. 24 ex. 8, р. 37 ex. 11, р. 56 ex. 10, р. 59 ex. 4).

– Емоційний інтелект (Методика «Adosphère 2» р. 21 ex. 2, р. 36 ex. 4, р. 44 ex. 8).

– Управління знаннями (Методика «Adosphère 4» р. 23 ex. 5, р. 41 ex. 6, 7 ; р. 46 ex. 5).

Крім цього, завдяки дидактичним порадам французьких фахівців із «Книги для вчителя», що входить до складу всіх автентичних комплектів,

учитель може переглянути своє ставлення до оцінювання, зробити його позитивним, сфокусуватися на успіхах, досягненнях та зусиллях учнів, мінімізувати їхні невдачі, дати їм стільки часу на засвоєння, скільки вони потребують. Таким чином ми даємо зрозуміти дітям, що результат досягається працею, завзятістю, бажанням. І що під час навчання так буває – трапляються помилки, і це нормально. У такий спосіб самооцінка у дитини не падає, вона знає, що все залежить від її зусиль і в неї є не один шанс це довести. Недарма кажуть: якщо потім, у старших класах учні на Вашому уроці списують, то це ознака того неприємного факту, що у шкільній системі, яка склалася, більше уваги надається рівню успішності, аніж самому процесу поступового здобування компетенцій.

Автори згаданих вище автентичних НМК видавництва «Hachette», які отримали схвальну оцінку МОН України, а отже рекомендовані до використання у навчальному процесі, радять зосереджуватися на досягненнях учнів, на пошуку варіантів вирішення навчальної проблеми силами дитини і напрацювання алгоритмів, які стануть «виручалочками» у складних ситуаціях, – не так, як зручно дорослим, а як комфортніше саме цій дитині. Щоб після наших уроків учні вихвалялися своїми досягненнями перед батьками і мали привід пишатися собою.

Сучасний учитель має великий вибір різних автентичних франкомовних матеріалів, які він може застосовувати в умовах роботи онлайн чи офлайн. Кольорові, оригінальні, з цифровою підтримкою та інтерактивними тренувальними вправами, вони здатні викликати й утримати зацікавленість учнів різного віку до французької мови, дати бажання дізнатися і вивчити незнайоме, щоб зуміти сказати те, що хочеш сказати, чим хочеш поділитися з однокласниками та вчителем.

Висновки. Вважаю, що нам, українським вчителям, варто дослухатися до порад зарубіжних фахівців та експертів, для того щоб вчити учнів спілкуватися і взаємодіяти, щоб розробляти і проводити наші уроки іноземної мови з дотриманням загальноєвропейських вимог та максимально відповідати критеріям сучасного реформування системи шкільної освіти.

Література

1. Courtillon Janine. Elaborer un cours de FLE. Hachette Livre, 2016.
2. Gallon Fabienne, Himber Céline, Reboul Alice. Adomania. Hachette Livre, 2016.
3. Himber Céline, Polette Marie-Laure. Adosphère 2. Hachette Livre, 2013.
4. Jouin E., Ravazzolo E., Traverso V., Vigner G. Interactions, dialogues, conversations : l'oral en français langue étrangère. Hachette Livre, 2017.
5. Riquois Estelle. Lire et comprendre en français langue étrangère. Hachette Livre, 2019.
6. Robert J.-P., Rosen E., Reinhardt C. Faire classe en (F)LE. Hachette Livre, 2017.
7. Vigner G. Systématisation et maîtrise de la langue : l'exercice en FLE. Hachette Livre, 2018.